

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-42
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka **10 Rpt.**
Stane četrtletno: 1 RM — Rpt.; celoletno: 4 RM — Rpt.
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire —60.

Nova Evropa.

Zgodovina pozna svoj ritem. So obdobja, v katerih ima glavno besedo razum. Ta je hladan, računajoč, tehtajoč, mrzko borben, razčlenjujoč. Njegovo veliko vprašanje je: čemu, zakaj, ali mi koristi, ali je to najkrajša pot k cilju? Njegov nosilec je poedina oseba s svojim bolj ali manj izklesanim stremljenjem za lastno udobnostjo in koristjo. Zato je razdobje, v katerem prevladuje razum, čas razčlenjenih občestev in visoka doba poedincev in njegove svobode. Stremljenje za udobnostjo in koristjo se rado druži z nenavadno silovitostjo, borbenostjo in dinamiko. Saj je stremljenje za lastno, osebno koristjo najmočnejša gonilna sila k delu, marljivosti in vestnosti. Tako je obdobje razuma-vladarja doba velikih zunanjih uspehov v gospodarstvu, tehniki, prometu. — So spet stoletja, ko se razum umika srcu, čustvenosti. Srce je toplo, hitro se navduši, vse obseže, za lepim in dobrim trepeče, romantike se mu hoče, manj mu je za zunanje uspehe kot za notranje zadoščenje. Če so razumska stoletja nekako moškega značaja, vekovi borbe in trdega trenja, potem je doba, kateri vlada srce in čustvo, notranje ubrana, polna miru in tihote, doba urejenih občestev, čas kulture in književnosti, svet procvitajočih lepih umetnosti.

Že stari vek Grkov in Rimljanov potrjuje naše gledanje zgodovine. Pri Grkih prevladuje srce. Rimljani so pritežno razumski ljudje. Razkošno se razbohotojo v grški dobi učenosti in književnosti, slikarstvo in kiparstvo. Homer zapoje svoj lepi, dolgi spev o propasti mesta Troje in o blodnjah junaka Odiseja, v svojo prekrasno pesnitev vplete modrovanja o pravičnih bogovih, o lepoti in kreposti in rešuje igraje tudi najtežja vprašanja. Med Grki vstanejo dramatik, katerih igre vzbujajo še danes občudovanje vsega sveta. Vstanejo modrijani in modroslovne šole, ki se lahko približujejo najtežjim življenjskim problemom. Nad grško zemljo čuvajo bogovi, ponazorjujoč vzore pravičnosti, modrosti, lepote in dobrote. V sosednjem Rimu se ob zatonu Grške bohotno razpase razumarstvo. Visoko razvita država, uprav moderne pridobitve civilizacije, razkošje v zgradbah, oblačilih in igrah, strumna in udarna vojska, za novimi zmagami in pridobitvami stremeči rimski cesarji — vse to in še več znači čas procvitajoče, mogočne rimske države. Grki so Rimljanom učitelji modroslovja in umetnosti, še grška vera in grški bogovi se odenejo v rimsko obleko in vladajo dotlej, da jih nadomestijo živi rimski bogovi na cesarskem prestolu.

Srednji vek stoji v znamenju srca. Ljudstva si osvaja mlado, sveže krščanstvo, na evropski pozornici se pojavijo narodi germanskega in romanskega porekla. Nenavadna, nam neumljiva gorečnost tli v knezih in kraljih za širjenje krščanstva po vsej celini, igraje segajo umetniki za najvišjo lepoto in jo upodabljaajo s svojim čopičem, dletom ali peresom. Izmed učenosti cvetita bogoslovje in modroslovje. Evropa je harmonično ubrana, v sebi umirjena in uravnovešana. — Morda je zloraba harmonije in miru, morda v poedincih in ljudstvih snivajoča sila, romantiki srednjega veka sledi na korak borbenost in realnost novega časa. Evropa si zaželi zunanje razmaha, odpraviti hoče premnoge gnilobe v verstvu, kulturi in gospodarstvu, odkrila bi rada premnoge v naravi snivajoče, dotlej nepoznane sile in jih priredila

delu in trudu svojih ljudstev. Tuji, nepoznani svet mika, gospodarstveniki si zaželijo čim največ svobode, tehnika si osvaja nečuvne iznajdbe in izume. Neugnani razum snuje in išče, računa in tehta, osvaja in razčlenjuje. Poedinec se dvigne nad občestvo, si v kapitalizmu podredi gospodarstvo in v absolutizmu državo. Še do najvišjih sfer onostranstva in nadnarave sega in se bori s samim Bogom za svoj ali njegov obstoj. Že se zdi, da bo razum uresničil pravljico o paradizu na zemlji, ko zazijajo na evropskem telesu globoke, krvaveče rane. Ta Evropa je postala svet brez duha in duše, iz najsilnejše borbenosti pada v polno onemoglost, kultura je izgubila svojo vsebino, svobodno gospodarstvo je razklalo ljudstva v dva sovražna si tabora, iz političnega absolutizma se je izcimila tako imenovana politična demokracija, a brez zrelega, svobodni dorastlega ljudstva-nosilca. Črnogledi izgovorijo besedo o propasti Evrope.

Že je nova Evropa na pohodu, Evropa dvajsetega stoletja. Sodobno vrenje in trenje na tem koščku naše zemlje znači težnjo Evrope za novo vsebino in obliko. Razum se spet umika srcu, umika s pospešenim tempom. Netroj je čustvenosti, mladostnega navdušenja in še romantike v novi, vstajajoči Evropi. Italijanski fašizem, nemški narodni socializem in na svoj način tudi sovjetski komunizem so njena znamenja. Še sodobna vojna znači pričetek in porod novega časa, kajti vse veliko in silno se poraja v krčih in trpljenju. Narod, nedavno še povsem zanemarjeno in popačeno občestvo, vstaja v novi lepoti. Poedinec se podrejuje obči koristi in blaginji. Mladina koraka v štiristopu, uniformirana in s pesmijo na ustnih za svojimi zastavami. Težišče novega življenja se premika proč od zastarelega in osivelega zapada. Evropa, katero so hoteli ponižati v fabriko in modni salon, se obrača za novimi vzori. Srce zmaguje!

cialnega občestva, marveč brani svoje življenje. V tej vojni bo tudi zaledje vršilo polno svojo dolžnost, vsa domovina stoji strnjena za svojim vodjem.

Preseljevanje južnih Tirolcev.

Državni vodja SS-čet, Himmler, in italijanski drž. podtajnik Buffarini sta podpisala pogodbo sledeče vsebine: „V smislu sporazuma nemške in italijanske vlade je nemško govorečemu ljudstvu provinc Bolcano, Udine, Trento in Belluno do 31. decembra popolnoma dovoljeno, da se svobodno izjavi bodisi za nemško državljanstvo in za preselitev v rajh ali za to, da ostane še zanaprej v imenovanih provincah z italijanskim državljanstvom z vsemi iz tega izhajajočimi pravicami in dolžnostmi.“ Pogodba še dostavlja, da nemško govoreči lahko neovirano zahtevajo pristojne formularje za opcijo k Nemčiji ali Italiji, jih izpolnijo in oddajo.

Rusija in Nemčija.

Dne 22. decembra je Stalin praznoval svoj 60. rojstni dan. Od kanclerja Adolfa Hitlerja je sprejel brzjav sledeče vsebine: „K Vašemu 60. rojstnemu dnevju Vas prosim, da sprejmete moje najodkritejše čestitke, združene z najboljšimi željami za Vaše osebno blagostanje in za srečno bodočnost narodov prijateljske Sovjetske unije. Adolf Hitler.“ Nemško uradno poročilo nadaljuje: Odkar sta Nemčija in Rusija prijateljici, je življenje politikov obkroževanja zagrenjeno. Kancler in Stalin, ki praznuje svoj 60. rojstni dan, sta uničila nade demokracij, da bi se na vzhodu stvoril mogočen blok proti narodno-socialistični Nemčiji. Nade so se končno javno razblinile, ko se jim ni posrečila razdvojitve obeh držav in so splavali po vodi njihovi zadnji upi. Stalin ni samo utrdil nemško-ruskih odnošajev, marveč je sodeloval tudi pri rešitvi poljskega vprašanja, ko je zasedel ozemlje beloruske in ukrajinske manjšine. Četudi je po angleškem mnenju s tem postal „napadalec“, mu Anglija ni napovedala vojne in se je protivila sankcijski politiki proti Rusiji, ko je Stalin zastopal svoje interese na Finskem z orožjem. Proti Hitlerju, ja, so si deljali angleški gospodje, a ne proti Stalinu, ker nočejo razdrobiti svojih sil in so se zadovoljili z nedolžno izključitvijo Rusije iz Zveze narodov in z dobavo nekaterih starih letal Finski. Njihovo največje hrepenenje pa je izrazil nek francoski državnik, ki je dejal: Ali proti Nemčiji z Rusijo ali proti Rusiji z Nemčijo. Zveza obeh držav je sedaj za demokracije neprebavljiv kos in zasluga Stalinova je, da se je ta zveza ustvarila.

Rusi prodirajo na severu Finske.

Nemški poročevalski urad z dne 22. t. m. javlja uspehe sovjetskih čet pri Petsamu, severnem finskem mestu. Čete prodirajo vzdolž norveške meje proti jugu in se nahajajo že 100 km južno od Petsama. Rusi dobivajo vedno nova ojačevanja in so Finci klub svojim izvežbanim strelcem, vočigled silni premoči v stalnem umiku. 200 sovjetskih letal je bombardiralo številne postojanke v notranosti dežele, a tudi finski letalci so obstreljevali sovjetske vojaške točke ter sestrelili 20 sovjetskih letal. Na karelski ožini napadajo Rusi z več sto tanki ter težko artilerijo. Sovjetske ladje nadaljujejo napade na obrežne finske baterije.

Nekaj se pripravlja ob Bosporu.

Nemški in italijanski listi namigujejo ob zbiranju sovjetskih čet.

Dunajski „Völkischer Beobachter“ in italijanska „Stampa“ sta se v minulem tednu ponovno bavila s predstoječimi dogodki ob Črnem morju. V številki z dne 5. decembra piše dunajski list med drugim: „Tudi v sprednji Aziji se kopičijo oblaki. Francozi zbirajo svoje čete v Siriji, Angleži v Egiptu, Turki ob Kavkazu, Rusi pa zasedajo s svojimi četami Transkavkazijo in centralno Azijo. To so resna znamenja!“

Italijanska „Stampa“ objavlja televrstice: „General Weygand — Francoz — v Siriji in general Wawell — Anglež — v Egiptu se ne menita več za libijske ali albanske meje, marveč posvečata vso svojo pozornost Rusom na Kavkazu in mejam balkanskih držav... Rusija je liki Nemčija in Italija država, ki stremi za spremembami svojih meja. Čudno bi zares bilo, če bi modra in

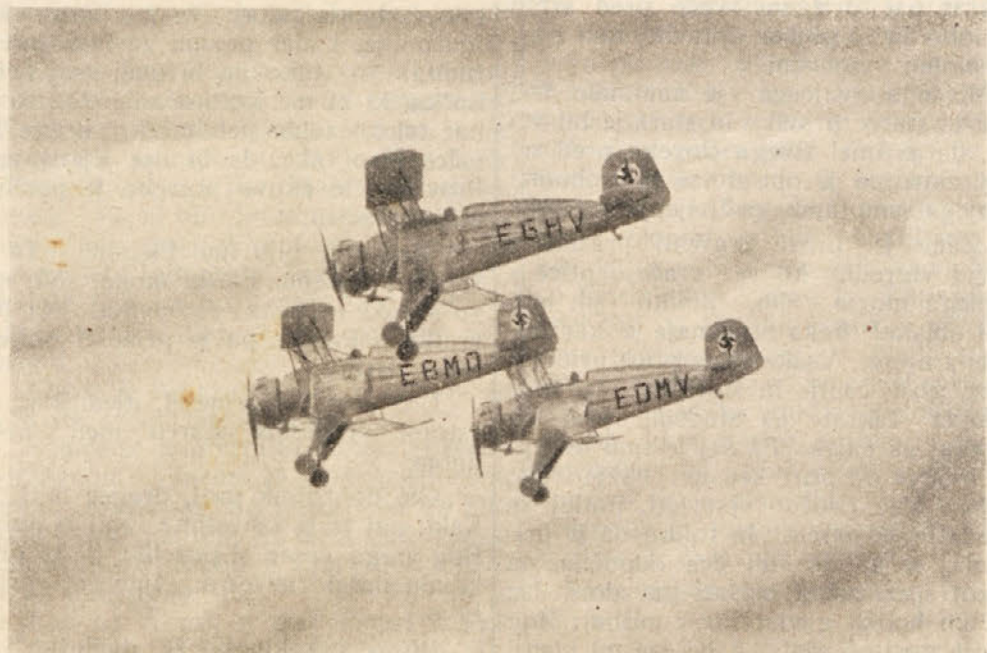
previdna italijanska politika ne uvidela ugodnosti, ki jih ima iz sodelovanja z ostalimi državama proti reakcionarnim zapadnim velesilam. Turčija svoječasno ni hotela sprejeti sovjetskih zahtev, da morajo biti Dardanele zaprte za vse vojne ladje držav, ki ne mejijo na Črno morje. Turčija zahtev ni sprejela in očitno hoče sedaj Rusija uresničiti svoje zahteve s svojo vojsko.

V zvezi s temi poročili naj omenimo še zadržanje iranske države, ki meji na severu na Rusijo in na zahodu na Turčijo. Iran, Turčija, Irak in Afganistan, države prednje Azije, si v posebni pogodbi jamčijo medsebojno prijateljstvo in pomoč. Zvezo teh držav si je hotela pridružiti Anglija, a so bila njena prizadevanja neuspešna. V Teheranu, glavnem mestu, se sedaj mudi sovjetska delegacija, ki skuša Iran gospodarsko in politično nasloniti na Rusijo.

Goebbels je govoril.

Minuli petek je govoril minister Goebbels povodom božične proslave v Berlinu in dejal med drugim: Letošnji božič je resen, praznujemo ga v vojni. Kljub temu smo povabili na božično proslavo priseljence iz Balta

in Posaarja. Nosilci so velikopoteznega in najmodernejšega preseljevanja narodov v novi zgodovini. Vojna zahteva sile vsega naroda, ker je narodna vojna v pravem pomenu besede. Nemčija v njej ne brani samo svoje časti, svojih socialnih pridobitev, svojega so-

Nemški aeroplani v zračnih višinah.

Zbližanje med Amerika in Japonsko.

Ameriki je mnogo na tem, da se v očigled sporom in vojni v Evropi sprizjazi s svojim zahodnim sosedom, Japonsko. Nemški poročevalski urad je javil, da je minuli teden obiskal ameriški poslanik v Tokiu japonskega zunanjega ministra. O vsebini razgovorov se je izvedelo, da je Japonska pripravljena dovoliti plovbo ameriških ladij na kitajski reki Jangtse in izplačati Ameriki odškodnino za njeno, na Kitajskem uničeno premoženje. Japonska je po svojem ministru poudarila, da želi na ljubo miru v Tihem oceanu prijateljstva z Ameriko, in dodala, da bi na eventualno nadaljnjo ameriško neprijaznost prav odločno odgovorila.

Bivše poljske ladje dvigajo iz morja. V nekdanjih pristaniščih Poljske, Heli in Gdinji (sedaj Gotenhafen), leži na dnu morja potopljena poljska mornarica. Plovba v teh vodah je seve ogrožena in nemški mornarji se sedaj trudijo, da potopljene ladje spet dvignejo. Potapljači se spuščajo k ladjam, jih preiskujejo in po možnosti popravljajo. Vseh potopljenih ladij je nad 50, med njimi sta dve veliki vojni ladji.

Francija se boji „špijonov iz zraka.“ Francoski notranji minister je opozoril ljudstvo, naj se zaveda nevarnosti, ki preti državi od mož, ki se ponoči spuščajo s padalom iz letal na tla ter spuščajo v zrak železniške tračnice in električne naprave. Bolj zvitimi med njimi prihajajo v mesta in vasi ter v izborni francoščini širijo med ljudstvom nemir. Ljudstvo naj pojave takih mož takoj javi policiji, vendar naj z možmi dobro ravna, ker so lahko tudi francoski vojaki.

Teden v besedi.

Nemška gospodarska delegacija pod vodstvom veloposlanika dr. Ritter-ja in poslanika dr. Schnurre-ja je v terek ponovno dopotovala v Moskvo.

„Corriere della Sera“ ugotavlja, da bo zadržanje Italije imelo vedno večji vpliv na potek dogodkov v evropskem konfliktu.

Iransko poslaništvo v Berlinu je naznanilo, da je prevzelo v svoje varstvo interese Egipta na ozemlju nemške države.

Nemški preoceanski parnik „Kolombus“ je potopila lastna posadka, da bi ga tako rešila napada po sovražnih ladjah. Posadko ter moštvo je prevzela ameriška ladja „Tuscalosa“.

Angleški ministerski predsednik Chamberlain je dopotoval v terek v Pariz, kjer je imel takoj po svojem prihodu razgovore z Daladier-jem, ge-

neralom Gamelinom in admiralom Darlanom.

Posebno sodišče v Danzigu je obsodilo nekoga Jakobsona iz Marienaua pri Danzigu, njegovo ženo Marto in njegove mlajše brate vsakega na dve in pol leta zapora, ker so redno poslušali francoske in angleške radio-postaje.

Ameriška vlada je odobrila Finski kredit 10 milijonov dolarjev za nakup raznega vojnega blaga v Ameriki.

Francoska vojaška komanda je zasedla vse kanarčke ter ostale ptičke, katere bo nastanila v Maginotovi črti en meter nad zemljo, kjer bodo s svojim poginom opozarjali na nevarnost plina.

V Jeruzalemu so znova izbruhnili nemiri med judovskim in arabskim prebivalstvom.

Pretekli četrtek je v Bački Palanki pogorela tekomenega meseca že tretja jugoslovanska tovarna za tkanine.

Iz naše države

Obvezno knjigovodstvo trgovcev.

Uradno je bilo objavljeno, da se termin obveznega knjigovodstva trgovin preloži na 1. januarij 1941. Hkrati pa izraža pristojni gospodarski urad željo, naj bi vsi trgovci brez izjeme vodili pravilne trgovske knjige že s pričetkom leta 1940. Sodobne gospodarske in trgovinske prilike namreč terjajo točen pregled o razpoložljivem blagu in denarju. Zato se svetuje vsem trgovcem najprej točna inventura za leto 1939 in uvedba vsaj najnujnejših trgovskih knjig.

Skrajšanje dobe učenja.

Že smo poročali, da se je doba učenja za obrtniške in rokodelske učence znižala na 3 oz. 3 in pol leta. Ker v Vzhodni marki še niso uvedeni mojsterski izpiti na vnaprej določene dni, sme učenec z mojstrovim pristankom prositi za predčasno polaganje izpita. Vendar ostane učenec v mojstrovih službi dotlej, da poteče šolska doba, kot je bila v pogodbi predvidena.

Poenostavljen strojne industrije.

Gospodarski minister je dobil navdilo, naj poenoti in pospeši proizvodnjo strojev in aparatov. Predvsem bo skrbel za to, da bodo javna naročila strojev in aparatov njuno izvedena.

Vojaški dopusti.

Vrhovno vojaško poveljstvo je izdelalo za božične in novoletne dopuste rezervnih vojakov enotne smernice. Rezervni vojaki morejo nastopiti dvadnevni dopust ali 24. do 26. decembra ali 31. dec. do 1. jan. Dopust se dovoli najprej oženjenim in nadalje vojakom, ki doslej bodisi vsled službenih razlogov ali vsled oddaljenosti od doma do-

prosil voznike, naj mi prineso petelina . . . Veš, pozimi so noči dolge, da jih ni konca, petelinček pa bi lepo oznanil, pri čem je.“

„Prihodnjic ti ga prinesem, djeduška, takega z golšo; ta ti bo pel kakor diakon.“

„Ah, dragi, kako bi me pač starca s takim darilcem razveselil. V troje bi bilo življenje tukaj že kar znosnejše. Mučno je, kadar pozimi zavlada mrtva tihota — tako pa bi imel vsaj petelinčka, ki bi me kratkočasil. Ne, to ni kar tako, takle petelinček, druge živce niso take, da bi ure naznanjale. Prav za človekovo potrebo je petelinček ustvarjen.“

Vajencu je bilo ime Flegont. Ta je zapustil staremu Eleski moko, soli, novo srajco in nekaj smodnika. Na povratku s Pečore pa je prinesel obljubljeno darilo.

„Uro sem ti prinesel, djeduška“, je vstopil in podal starcu meh s petelinom.

„Oh, dobronik moj, dravec moj . . . Kako naj se ti zahvalim? Naj ti pošlje Bog vsega, česar si poželiš; da bi prav kmalu našel nevesto, ljubečo, spravljivo . . .“

„Bo že nekako, bo že, djeduška“, je vedro odvrnil Flegont in stresel ko-

pusta še niso dobili. — Opozarjamo še na drugo odredbo vojaškega poveljstva, da morajo vojno-obvezni, ki imajo ali na predlog oblasti, podjetij ali na svoj lastni predlog iz poklicnih razlogov dopust, pri svojem poklicnem poslu nositi svojo civilno obleko.

Vesti iz Jugoslavije

Proslava 20 letnice slovenske univerze.

Dne 17. decembra je Slovenija svečano proslavila dvajsetletnico svoje najvišje šole. Svečanost se je vršila v dvorani hotela Union. Poleg najmlajšega častnega doktorja dr. Korošca so bile navzoče odlične osebnosti slovenskega in jugoslovanskega kulturnega in političnega življenja. Slavnostni govor je imel rektor dr. Slavič, ki je orisal rast in borbo slovenskega vseučilišča, ki nosi ponosni naslov Universitas Alexandrina. V zadnjih štirih letih je dobila univerza za svoje zgradbe od vlade okrog 50 milijonov dinarjev in danes že sme slovenski narod s ponosom zreti na to svojo ljubljeno. Sledile so čestitke zastopnika kralja ministra dr. Kreka, bana dr. Natlačena, zastopnikov Hrvatov in Srbov ter pozdravi predstavnikov zagrebške in beogradske univerze. Po številnih govorih je pel akademski pevski zbor. Na predvečer je priredila proslavo Opefa s predstavo „Gorenjskega slavčka“ in nagovorom upravnika Otona Župančiča.

Dr. Korošec, častni doktor ljubljanske univerze.

Ob priliki proslave dvajsetletnice slovenske univerze v Ljubljani je bila v

nedeljo 17. decembra slovesna promocija dr. Antona Korošca za častnega doktorja prava. S to veliko častjo, ki jo je univerza v Ljubljani dodelila doslej samo šele dvema odličnikoma, je priznala pred vso javnostjo, da je bil dr. Korošec od vsega njenega početka tisti mož, ki je storil vse, kar je mogel, za ustanovitev, za ohranitev in za razvoj najvišjega slovenskega učilišča.

Grobnica vojnih žrtev.

Začetkom decembra so na ljubljanskem pokopališču blagoslovili skupno grobnico žrtev svetovne vojne. V grobnici so shranjeni ostanki 6000 vojakov raznih narodnosti. Blagoslavljanja se je udeležilo 2000 ljudi. Govorila sta polkovnik Andrejka, po končanih obredih pa knezoškof dr. Rožman, ki je dejal med drugim: Bog nam je za ceno tolike krvi in toliko življenja naklonil svobodo in mirno neodvisnost. Ohranil nam bo oboje, ako smo obojega vredni. Bog vsakemu narodu dodeli posebno nalogo, ki naj jo izvrši v dobi in na zemlji, ki mu je določena. Če narod te naloge ne spozna ali noče izvršiti, ga Bog odstrani iz zemlje, ki mu jo je dal.“ Pretresljivo proslavo je zaključili „Oj Doberdob!“

„Srce junakovo odločuje v boju.“

Vojni minister general Nedič je ob odkritju spomenika kralju Aleksandru v Nišu naglasil velike vrline pokojnega vladarja. Iz njegovih junaških dejanj je navedel tudi, kako je na Aleksandrovo povelje naskočilo 11.000 srbskih vojakov v soteski Seličevici pri Nišu pet nasprotnikovih divizij, 30.000 mož, in jih pognalo v beg. „Javnost vsega sveta se je lahko prepričala, da primer pri Nišu potrjuje filozofijo srbskega pesnika, da odloča v boju ne svetlo orožje nego junaško srce.“

To in ono. Pri Črni gradi neka angleška družba električno centralo pod zemljo. — Mesto Skoplje dobi svojo radijsko postajo. — Slovenski kolezarji so se združili v lastni zvezi. — Na Pohorju so odprli smuško sezono. — Ponemčeni Madžari se spet javljajo za Madžare, tako poroča „Večernik“. — Vodstvo nemškega Kulturbunda je imenovalo akademika Willija Badla za vodjo nemškega dijaštva v Jugoslaviji.

Med kot zdravilo. Med bi moral zavzemati v človeški prehrani važnejše mesto kot ga ima. Saj ni samo redilen, temveč ima tudi zdravilne učinke. Za eno izmed zdravilnih lastnosti se mora med zahvaliti železu, ki ga ima v sebi. Železo je nujno potrebno za čiščenje krvi. Tudi v ranocelstvu je bil med znan in mnogo uporabljan že v srednjem veku in celo stari Rimljani so že uporabljali med pomešan z ribjim oljem kot zelo dobro mažo za rane.

Podlistek

Zimovanje na severu.

(Mamin — Sibirjak.)

Iz ruščine prevedel Janko T. 2. nadaljevanje.)

„In te nič ni strah sredi gozda, djeduška?“

„Bah, česa pa naj se bojim, Kristus je z nami. Navajeni smo takega življenja. Saj smo v gozdu vzrasli.“

„Pa kako bi se neki ne bal: tako sam v gozdu . . .“

„Saj je vendar pes pri meni. V dvoje pa se že prebije. Pozimi, ko se klatijo tod nevarni volčje, mi pesek vselej prej naznani, kdaj pridejo. Obvoha . . . se splazi nasproti in jih tako privabi. Volčje jo cvro za njim, a jaz pa že s puško . . . O, psiček je umen, toliko da ne zna govoriti, kakor človek.“

Jaz se vsekdar pogovarjam z njim, a zdaj se je, kot kaže, govorjenja odvadil.“

„Zakaj pa leži psiček pod klopjo?“

„Eh, sram ga je, ker je tovarnike zamudil. Postal se je. Dvakrat že me je rešil medveda: medved se je bil zagnal proti meni, a pes ga je ustavil. Poprej, ko sem bil še pri moči, sem s sulico hodil nad kosmatinca; odkar pa

sem pri enem imel smolo, pomerjam na zverjad rajši s puško.“

„No, pa pozimi mora biti vendarle dolgočasno . . . takole v izbi posedati . . .“

„Človek se vsega navadi . . . Samo o praznikih je nekoliko pusto. Dobri ljudje so zbrani v božjem hramu, meni pa volkovi zavijajo veliko mašo. No, takrat pač prižgem svečo pred sveto podobo in si pôjem opravilo sam . . . in molim s solzami.“

Mladega vajenca je zanimalo vse, kar je starec pravil. In stari je bil vesel, da je imel živega človeka pred seboj, zato mu je opisal vse podrobnosti svojega samotarskega življenja v gozdu.

„Záme je pravi pravcati praznik v pozni vigredi, ko se vračajo ptice s toplega morja. Oh, koliko jih leti, celi oblake! Reka Studenaja je kar posuta z njimi. Vsake vrste ptice pridejo: race, gosi, čaplje in štokljje. To ti je šklepēt takrat na Studeni, prav do sémkaj ga čuješ. Pa saj je tudi ni lepše stvarce od ptice selivke: božje roke delo. Več tisočev vrst leti, potlej se usede in se naseli. In toliko da je pri letela, se za dan ali dva odpočila, pa takoj spet začne znašati gnezdo. Jaz pa jih hodim gledat in si mislim: Bog mi je goste poslal. A nečesa mi manjka, dragi moj; že nekatero leto sem

prosil voznike, naj mi prineso petelina . . . Veš, pozimi so noči dolge, da jih ni konca, petelinček pa bi lepo oznanil, pri čem je.“

„Prihodnjic ti ga prinesem, djeduška, takega z golšo; ta ti bo pel kakor diakon.“

„Ah, dragi, kako bi me pač starca s takim darilcem razveselil. V troje bi bilo življenje tukaj že kar znosnejše. Mučno je, kadar pozimi zavlada mrtva tihota — tako pa bi imel vsaj petelinčka, ki bi me kratkočasil. Ne, to ni kar tako, takle petelinček, druge živce niso take, da bi ure naznanjale. Prav za človekovo potrebo je petelinček ustvarjen.“

Vajencu je bilo ime Flegont. Ta je zapustil staremu Eleski moko, soli, novo srajco in nekaj smodnika. Na povratku s Pečore pa je prinesel obljubljeno darilo.

„Uro sem ti prinesel, djeduška“, je vstopil in podal starcu meh s petelinom.

„Oh, dobronik moj, dravec moj . . . Kako naj se ti zahvalim? Naj ti pošlje Bog vsega, česar si poželiš; da bi prav kmalu našel nevesto, ljubečo, spravljivo . . .“

„Bo že nekako, bo že, djeduška“, je vedro odvrnil Flegont in stresel ko-

stanjeve kodre. „No, ostani torej z Bogom!“

Tovorniki so se vrnili in starec je ostal sam s petelinčkom. Kar vesel je bil. Pestri repuh z rdečim grebenčkom je stopical po izbici, perje se mu je v prelivajočih se barvah svetlikalo. In ponoči je kodajsal, da je bilo veselje. Vsako jutro je začel Eleska pogovor s petelinčkom, Muzgarko je prisluškoval.

„Si nevoščljiv, kaj, starčeta?“ je hudomušno dražil starček psa. Ti ne znaš nič ko lajati; pa poskusi zapeti kakor petelinček!“

Starec je zadnji čas opazal, da se je Muzgarko nekako dolgočasil; tako potrtje je postopal.

„Muzgarko, pa kaj ti je vendar? Kje pa boli?“

Muzgarko leži pod klopjo, glava mu počiva med prednjimi šapami, oči mu nemirno utripajo. Prestrašil se je starec: nepričakovana beda se je vselila v kočjo; Muzgarko plega, ne je nič, ne pije in ne da glasa od sebe.

„Muzgarko, mili?“

Muzgarko pomaha z repkom, se splazi h gospodarju, mu obližne roko in pritajeno zaječi. O, hudo je!

(Konec sledi.)

Naša sezona.

Prošnja, naslovljena na vse z dobro voljo.

Cilj naših prosvetnih društev je ta, da omogočajo članom v društvenem okvirju delo na samem sebi in posredujejo splošnonarodno bogastvo in vrednoto ter od časa do časa pokažejo sad tega dela tudi na zunaj v prireditvah. Društvena sezona se je letos že pričela. Času in prilikam primerno se društvena prosveta izživlja, nedeljo za nedeljo se vršijo občni zbori, tudi se že javljajo prve oderske prireditve. Vendar ima prosvetna organizacija svoje nedostatke in so ji v delovanju in razmahu posebno v naših dneh postavljene notranje in zunanje ovire. Delo v društvi je potrebno in naj bi bilo kolikor mogoče živahno in mnogostransko. A časovnim potrebam samo društvo nikakor ne zadošča. **Vsaka naša hiša naj postane društvena soba s knjižnico, s petjem in tamburanjem, s kramljanjem in vsodbudnimi govori.**

Zaprašene in porumenele ležijo knjige na policah in v podstrešjih. Ne dajmo vendar, da strhnijo, ne da bi izpolnile naloge, ki jim je bila od pisatelja in založnika dana. Slovenske večerice, pisane „za pouk in kratek čas“, nas povedejo med ljudi in kraje, ki so nam le na prvi površni pogled tuji, čim dalje pa jih prebiramo, tem bolj jasne so poteze in obrisi — in končno se nam odkrije slika naše vasi, te ali one družine na vasi. Da, naš svet in naš človek je naslikan v teh knjigah, tak, kakršen je, brez lišpa in laskanja, brez zlohotnosti in zasmeha, ker ga je slikal človek, sam drobec naroda in zvest sin zemlje. Odprimo zgodovino slovenskega naroda in zamrlo bo v našem srcu ono plaho občutje, da smo nižji, manj vredni ko drugi, v mogočno drevo pa se bo razrasel ponos in up v lastno moč, mladost in nepokvarjenost. Tem bolj smo dolžni seči po starih Mohorjevih knjigah, čim bolj se kaže, da morda novih ne bomo mogli dobiti. Pa nič strahu in malodušja, dragi, snovi ne bo zmanjkalo niti največjim knjižnim „dehurjem“, če bodo le pametno in s pridom uporabljali ono, kar jim je na razpolago.

Se bolj ko v knjigah se nam odkriva naš svet in naš človek v melodiji. Sme mo priznati: posebne težine, resnosti in zamišljenosti naša povprečna pesem nima. A nekaj prazničnega, vedrega, vesoljnega ji smemo pripisovati, priznati ji moramo neko moč in silo, ki vpliva neposredno na dušo kot združujoča vez. Utrjujmo in poživljajmo to vez v dolgih zimskih večerih ob preji in luščenju, poskusimo zapeti in zabrenkati v zboru, večglasno, in pokazalo se bo, da imamo več smisla in nadarjenosti za glasbo, kot smo si sprva mislili.

Vprašajmo se, se nam li ne zbudi često v srcu neka tiha, bolesta želja po izgubljenih domačnosti, ne morda po oni na vasi in v soseski, o tej niti ne govorim, temveč po domačnosti v posameznih hišah, za pečjo in okrog družinske mize. Zalostno je, a dostikrat resnično, da smo celo v družini sami izgubili kontakt med seboj: oče brska v računih, mati krpa, hčerka plete, sin bolšči v knjigo, brez besed sedijo, kot bi bili skregani. Pa saj v njih srcih ni tako, čutijo dobro, da ni prav, a pomagati si ne morejo. Kot bi bili zakleti, ne morejo predreti skorje, ki jih drži vsaksebi in jim onemogoča srčne stike. Treba je tu premagati le malce lenobe, treba le kosček dobre volje in besedo bo dala beseda, smeh bo bušnil v smeh — domačnost se bo naselila v družinski krog, izba bo spet prijazna, prijetna in vabljiva.

Pa pridejo v življenju trenutki, ko je za človeka naravnost usodno, če nima koga, ki bi mu svetoval, dal jasnosti in vlil poguma. Za take slučaje so knjige, če so še tako dobre, pomanjkljive, ker so presplošne in končno mrtve. Žive besede je treba, živega pogleda in toplega sočutja. Društvenik, tu bodi ti na mestu, če brat omahuje, in ti, mati, če ti otrok na duši boleha.

Tako približno skušajmo urediti letošnje zimske večere, tako oživimo na-

šo slovensko, družinsko sezono, da bo plodna in bo obrodila sad — prenovljeno, obogateno družinsko in narodno prosvetno življenje.

Čirom naše zemlje

Na lovu na „Strehi sveta“.

J. M. Trunk, Leadville, Colo., U. S. A.
(Konec.)

Kuhar.

Stvar je malo sitna, a vendar ne obupna, ker nekaj kuharja tiči v vsakem človeku, čeprav v meni prav malo. To se je pokazalo, ko sem moral v prerijah v Severni Dakoti nekaj tednov sam kuhati.

Lov je lov, in „bos“ (gospodar) je pri tem lovu Mr. Zajec, in kar on zakukaže, se mora zgoditi.

Najprej zanetim, kar je v Ameriki najlažja stvar, saj je suhih drv kakor denarja. Potem začnem razporejati kuhinjsko in namizno orodje. Vse, prav vse je bilo v zabojih. Samo miz in stolov ni bilo; a sedeže, ki jih nam je Bog dal, smo imeli sami in zemlja je široka, Amerika velika, pa ne bo zadrege!

„Bos“ Zajec mi je naročil troje: skuhati kavo, zavreti „viniese“ in speči krompir. Tiste besede „viniies“ nisem razumel, a hotel se nisem vpričo „bosa“ osmešiti, ker je razložil, da so tam in tam v neki škotli. Ko odprem škotlo, vidim, da so to klobasice, kakor „frankfurtarice“, ki so pa iz Wienerwurst dobile tu v Ameriki ime „viniies“, torej „dunajčanke“. Za Dunaj mi ni bilo veliko, več za — klobasice.

Ogenj plapola kakor bi gorel ves svet. Ne traja dolgo, pa vro klobasice, začne dišati okusna kava, kakršno imajo samo v Belgradu, in v živem oglju se peče krompir. Drug za drugim prihajajo lovci, lakota jih je prignala. Vsak ima zajca na rami, ki mu opleta po nogah.

Sicer smo šli le na lov, ne jest, zanimivo je pa le, kaj vse je prišlo iz raznih zabojev, ko jih je začel Mr. Zajec odvijati.

„Boga mi,“ pravi naš Bosanec, „lakote je obilo, a jestvin još više.“

Na dan so prišle mrzle teleče in svinjske pečenke, salame, pristne kranjske klobase, špeh, jetrnice . . . Iz kovinastih škatel razno sadje, potem banane, pomaranče, poleg kave moje „viniiese“ . . .

Razumem se, da pečenega krompirja nismo jedli radi lakote, temveč ker je to pri ameriških lovcih v navadi.

Še nekaj je bilo, česar pa nismo kuhali, ker se je že prej kuhalo na skrivnem in je vrelo v kletih, a to so bile skrivnosti, ki jih vsak zase ohrani, saj je Mr. Klun šel za avto, ko je delalo luk, luk, luk . . . in drugi so se obrnili proti gozdu, ko je zablislila steklenica, ker zna samo gozd molčati.

Ker je z raznimi „duhovi“ prišel tudi še večji lovski duh in je bilo še nekaj časa, smo udarili še na drugo stran doline. Ker ima najneumnejši kmet najdebelejši krompir, sem tudi jaz z metlo imel v nekem oziru največjo lovsko srečo, ker so me srečali trije — jeleni! Metla se k sreči ni sprožila, saj bi bilo zelo nevarno, ko bi se bila, ker so štirje dnevi, ki so določeni jelenom v smrt, že minili. Dosti mi je bilo, da sem jih videl.

Zajcev je bilo pa še mnogo, ki so naredili neprosto voljno svoje testamente. Tudi nesreča, ako tako vzamemo, se je pripetila, namreč ta, da je Mr. Zajec obstrelil svojega psa, ki je bil preblizu zajca. Pa ni bilo hudo in tudi nič čudnega, ker postreljajo lovci v Ameriki vsako leto tudi precej ljudi, kar ni prav, kakor tudi ne bo v redu, da Zajec — zajce strelja, dasi se mu je pes bolj smilil . . .

Konec je bil kratek, ker je bil lov na „Strehi sveta“ precej dolg.

Solnce se je precej približalo gorskim grebenom. Vrnemo se k potrepljivemu avtu. Koliko je bilo plena? Ni ga bilo malo, vsaj jaz sem tri tedne jedel samo zajce, in Mr. Klunu je zmanjkalo patronov, dasi jih je imel — 75! Pokalo je kakor na fronti, a marsikateri zajček je bil vesel, da je pri tem obveljala stara jagska: „Streljal, pa šel.“

Avto je pihal do vrha Strehe sveta, odtod pa je šlo, da se je vse kadilo, in je Mr. Hrabščak zgrešil grlo, ko je še enkrat pokukal v steklenico ter izlil nekaj te „dragocene“ tekočine psu na rep. Kakšna je bila ta ameriška tekočina, moreš spoznati po tem, da je pes — zacvilil!

Druge nesreče ni bilo in smo lov na „Strehi sveta“ srečno končali.

Kdor dvomi, da ni bilo vse tako, kakor je opisano tu, naj za kazen plača — groš, v Ameriki pa nikelj!

Letošnje Mohorjeve knjige. Na številna vprašanja glede letošnjega Mohorjevega književnega daru sporočamo, da je politična oblast knjige pregledala in odobrila, ni pa še urejeno vprašanje okoli deviznih odredb. V slučaju ugodne rešitve bodo poverjeniki pravočasno obveščeni.

Današnji številki našega lista prilagamo vplačilnice za vse naročnike. Kdor lista še ni plačal, naj se je blagovoli poslužiti. Tudi disciplina pri vplačevanju naročnine je kos dejavne narodne zavesti.

Požar v Borovljah. 18. decembra popoldne je nenadno izbruhnil v bližini mestne cerkve pri pd. Čemru požar. Gorelo je gospodarsko poslopje. Ker se je ogenj hitro širil, niso mogli rešiti ne spravljene krme in ne inventarja. Lastnik, gostilničar Kersche, utrpel precejšnjo škodo. Ogenj so zanehtili otroci, ki so se igrali na skednju z vžigalicami. Ko je že švignil plamen, je eden izmed njih še veselja vriskal: Kurimo, kurimo! Gasilci so z združenimi močmi požar omejili.

Weizelsdorf — Svetna ves. Doslej je v naši občini obstajala posebna zadruška z nalogo, da omogoča drenažna dela. Sedaj je dež. vlada potrdila pravila nove zadruške, ki ima pred seboj prav hvaležen delokrog: z njeno pomočjo in organizacijo bodo izsušili okroglo 53 hektarjev tukajšnjega močvirja. Za dela je predvidenih skupno 145.000 mark. Verjetno pa je, da bo drenažna dela prevzelo tukajšnje taborišče obvezne delovne službe, s čimer se bodo regulacijska in izsuševalna dela pocenila na polovico proračunske svote. Zadruga bo hkrati skušala za dela zainteresirati državo in jo prositi za prispevek. Po izsuševanju bo pridobljen nov košček rodovitne zemlje.

St. Margarethen am Töllerberg — Šmarjeta pri Velikovcu. Mi smo morda v našem listu najbolj molčeči. Živimo pa vendar še svoje lastno, bolj ali manj domače življenje. Naj vam torej poklonimo par važnejših novic. Gornji del fare je dobil svoj lastni vodovod in so sedaj kmetje rešeni skrbi, kako si bodo dobavljali vodo za kuho in živino. — Sicer je pri nas zdravja dovolj. V zadnjih treh mesecih se nam je rodilo osem novih faranov, umrla pa sta v istem času samo dva otroka in 80 letni Ožganov Jakej, ki je bil v svojih starih letih navezan na miloščino drugih. — 3. decembra je fara praznovala na Želinjah dan večnega čiščenja. Bil je to praznik želinjskega patrona sv. Franciška Ksaverija. Ljudstvo je prihajalo od vseh strani in celo z dječjih hribov, v podružniški cerkvi je bilo šest sv. maš, otroci so se pri otroški sv. maši prav korajžno postavili s petjem. Skupno je bilo obhajil nad 200, kar je za podružnico zelo zadovoljivo. — Kristalnikov grad v Trušnjah bi imel biti po ljudski govorici prodan v roke nekemu tujcu. V gradu stanuje nad 20 strank, ki so seve bile v velikem strahu, da bodo morale stanovanja zapustiti in si streho poiskati drugod. Govorice so sedaj spet potihnile in ljudstvo se je pomirilo. — Cerkveni prispevek je domala ves pobran. Ljudstvo se je radevolje odzivalo.

Smrt najstarejše Korošice. Predzadnjo soboto je umrla v deželni bolnici v Celovcu 100 letna Barbara Blažun. 4. decembra, ko je praznovala svoj 100.

rojstni dan, je sprejela od kanclerja posebno voščilno pismo s častnim darilom in krasnim zaslužnim križcem. Svoječasno so listi priobčili vest, da je rajna že pred desetletjem dosegla svojo stoletnico. Poznejša dognanja pa so dokazala, da je bila rojena leta 1839. Barbara Blažun je bila najstarejša žena Velike Nemčije.

Ferlach — Borovlje. V noči od 18. na 19. t. m. so neznani zlikovci vlomili v slaščičarno Cigovc, ki se nahaja v kino-poslopju. Odnegli so precej sladkarij, nekaj pijače in menda tudi malo drobiža. V teku leta je bilo tu že enkrat vlomljeno, lastnik je nato dal napraviti močno mrežo v okna, a tokrat so dvignili tudi mrežo. O storilcih ni sledu. — V soboto, dne 16. decembra, je bila tu pokopana 33 letna Štefka Spöck, hčerka trgovca železa v Borovljah. Bolehala je že dalj časa in ni bilo pomoči.

Koroški drobiž. V letu 1940 bodo sprejeti v Hitlerjevo mladino dekleta in fantje letnikov 1929/30. V smislu svoječasne prošnje Slovenske prosvetne zveze, katere rešitev še ni dospela, vstop slovenske mladine začasno še ni obvezen. — Beljaški župan je minuli teden proslavil matere s številnimi otroki. Med materami ima ena 12, dve 10 in ena 8 otrok. — Na zimske športne igre v Beljaku, ki bodo od 24. do 28. januarja, pride tudi 18 jugoslovanskih smučarjev. — Borovljski puškarski šoli je nemška delovna fronta prenakazala večjo denarno svoto. — 80.000 mark je nabrala koroška HJ predzadnjo nedeljo za zimsko akcijo. Okrajji Celovec, Beljak in Špital so se najbolj odlikovali. — Povratne vozovnice na železnicah so med prazniki veljavne od 21. decembra do 4. januarja. — V velikovškem okraju je NSV odlikovala 304 mater z zlatimi, 252 s srebrnimi in 374 z bronastimi zaslužnimi križci nemških mater. — V Vogrčah so se minuli teden mudili dunajski visokošolci ter delili otrokom božična darila. — V izložbeno okno trgovine Rauth v Celovcu je bila potisnjena dvokolnica, ob katero je zadel avtobus. — 39 letna Frida Glantschnig v Šmohoru je uporabljala za obtežilnik neizstreljen vojaški naboj. Te dni je skušala z njim odpreti zaboj, naboj se je vnel in žena si je poškodovala desno roko. — Šolsko vodstvo v Krčanjah je ustreglo željam prebivalstva v Kneži in bodo imeli knežanski otroci odslej v sredo in soboto doma šolski pouk. Doslej so pohajali na Krčanje in Djekše v šolo. — Na Krčanjah je umrla 72 letna Terezija Miklavc, pd. Kavinja. — 7. januarja bo splošni smučarski dan. Predvidene so smučarske tekme. — Ples, ki je sicer dovoljen samo po 19. uri, je na Silvestrovo dovoljen tudi pred imenovano uro.

Dar za smeh

V šoli. — Učitelj razlaga koristnost svinje: „Noge in pleče nam dajo gnjati, četine porabimo za krtače, glavo za klobase“. Potem vpraša učence: „Kdo ve, kaj še porabimo od svinje?“ — Pepček: „Njeno ime nam služi za zmerjanje“.

Zadnja beseda. Janez in Micka sta se skregala. Zalosten pravi Janez: „Zbogom, Micka! Torej tvoja zadnja beseda je: ne!“ — „Ja!“

Oba imata prav? Mož in žena pričeteta na kolodvor rdeča kakor kuhan rak. V prav tistem trenutku vlak zapiska in odvozi. On: „Vidiš, sedaj imaš svoje pripravljane obleke in frizure! Če bi se bila požurila, bi vlaka ne bila zamudila.“ — „Kriv si ti! Zakaj si tako hitel in me priganjal, da bova sedaj tako dolgo čakala na drugi vlak.“

Nimajo. Stari Postrajnik stopi v lekarno in se nekaj časa začuden ozira. Ravno jo hoče odkuriti, ko ga zadrži lekarnar in ga nagovori: „No, očka, kaj pa boste kupili?“ — Postrajnik: „E, saj nimate!“ — Lekarnar: „Imamo, imamo vse, kar potrebujete!“ Postrajnik: „Eh, sem se zmotil, tega nimate.“ — Lekarnar: „Saj pravim, da imamo vse. Kar povejte, kaj hočete!“ — Postrajnik: „En požirek zelenega bi rad, pa vidim, da ga nimate“; smuk in Postrajnika ni bilo več v lekarni.

Naša prosveta

Resnična prosveta.

Dr. Anton Radič, učitelj hrvatskega naroda, je leta 1900 zapisal te velepomembne besede: „Noben narod kakor tudi ne noben posamezni človek ne velja nič v svetu, če nič ne velja v sebi. Če bomo imeli Hrvati notranjo vrednost, bomo kaj veljali v svetu“.

Za sodobne prilike zvenijo te besede nekam nerazumljivo. Vajeni smo pogleda na zunanost. Pri poedinu gledamo na njegovo postavo, čujemo njegovo blestečo besedo, občudujemo njegove zunanje uspehe, divimo se njegovim drznim dejanjem. Narod cenimo radi po številu, po njegovi moči, zgodovini in sedanji slavi, njegova armada nam vliva strah in poštovanje, zavidamo mu njegovo bogastvo v zemlji, tovarnah in denarju. Iz tega gledanja na svet se nam rodi gorje. Kako krivična je usoda! tako vzklíkamo! Res je, da je dala usoda nekaterim poedinem večje zunanje prednosti, bodisi lepo postavo, prijetno zgovornost, srečno roko; morda jih je obdarila z bogastvom, jim poklonila visoke talente; morda jim naklonila prijetne službe. Nekaterim narodom je dala bogato zemljo, jim z morjem odprla pot v širni svet, ljudstvom je vlila gospodarskega, trgovskega duha, že v prvi njihovi zgodovini jih je obdarila z neomejeno svobodo, jih obdajala s slavo in ugledom. Podjetja tega ali drugega naroda so vsikdar srečna in uspešna, uspeh se kopiči za uspehom. Zavidljiva se nam zdi njihova preteklost, razkošna sedanost in mnogo obetajoča njihova prihodnost.

Kako krivična je usoda! vpijemo. Mnog poedinec je pohabljenec od svojega rojstva. Nelepa je morda njegova zunanost, beseda mu ne gre iz ust, neroda je pri svojem delu. Zdi se, kot bi ga stalno spremljala nesreča na njegovi življenjski poti. Nima sreče, pravimo. So narodi, majhni, šibki, s pičlo zgodovino, z malim kosom svoje zemlje. So ljudstva, ki živijo stalno v senci in se ne morejo uveljaviti, ne si nabrati bogastva, ne se priboriti do slave in zvanečega imena. Kako krivična je bila usoda, vzklíkamo.

A krivični smo le mi in ne usoda! Sebi, drugim in usodi delamo krivico, če merimo svet z nepravim merilom. Ne bogastvo ne slava ne bogata zgodovina ne moč niso merilo, s katerim smemo meriti vrednost poedinca in naroda. Duh edini je tisto merilo, ki nam nakazuje resnično vrednost poedinca in naroda. Človekova duhovnost, poedinčev notranji značaj, njegova srčna in umska izobrazba — to edino je pravo bogastvo, ki je trajno, neminljivo in nesprenljivo. Bolezen skvari zunanost, slučajnim uspehom lahko sledijo tudi neuspehi, drznost sama je dostikrat začetek propasti. Duhovnosti, značaja, notranje izobrazbe ne more skvariti nikdo in nihče, razven z našo svobodno voljo. Kako šibka je posvetna slava, kako negotovo zunanje bogastvo narodov! Nevarno je, če se kak narod zanaša samo na svojo zunanjo moč, na svojo udarno silo. Pride močnejši in ga stre in konec je bogastva in moči. Nekdanji veliki slavi zamore slediti najhujša sramota tudi pri narodih. Narodove notranje vrednosti, njegove duhovnosti in kulture pa ne more uničiti nobena vojna in nobena usoda, razven če v to privoli narod sam. Iz resnične narodne kulturnosti izhaja čudovita zavest srečnega ljudstva, ki uspešno vrši svojo, od zgoraj mu poverjeno nalogo.

Materializmu zoperstavimo naš duhovni pogled. Pravo vrednoto bomo iskali v notranjosti poedinca in naroda in po njej bomo ocenjevali resnično srečo ali nesrečo. V resnični prosveti bomo skušali doumevati globine največje skrivnosti, življenja, v svoj in svojega naroda blagor.

Iz slovenske kolonije na Dunaju. Močno se nam Slovencem v tujini toži po domači besedi in pesmi. Zato je bila

polna društvena dvorana v hotelu Fuchs-u dne 26. novembra, ko je „Slovenski krožek“ priredil otvoritveni družabni večer. Predsednik g. prof. Anton Trost, neumorni naš kulturni delavec, je v uvodnem govoru povdaril odgovornost prosvetnega dela, ki ga naj vrši kulturna organizacija dunajskih Slovencev. Gčna Ksenija Kušejeva je nato v solospetu zapela nekaj narodnih, nakar je nastopil novoustanovljeni pevski zbor koroških akademikov, z ubranimi komadi pa se je oglašil naš tamburaški zbor. — Tudi Miklavž je letos spet prišel med nas ter bogato obdaril zvestobo tukajšnjih Slovencev. Na njegovem večeru je bilo dovolj razvedrila in spominov na lepe običaje naše domovine.

St. Jakob i. R. — Št. Jakob v Rožu. Na praznik Treh kraljev 6. januarja ima društvo „Kot“ v gostilni Gabriel v Lešah svoj redni občni zbor. Začetek ob 3. uri pop.

St. Kanzian — Škocijan. Na Silvestrovo igra slov.-kult. društvo v dvorani v župnišču igro „Prikapelici“. Sodelujejo tamburaši. Začetek ob 3. uri pop.

Naše gospodarstvo

Moderen hlev.

Naši hlevi niso med najbolj praktičnimi. Postavljali so jih v času, ko se z delom in časom ni preveč mudilo. Dostikrat so razmerno oddaljeni od hiše in njihovi oddelki in naprave prav nazadnjaški. Danes vemo, da imata kmet ali kmetica tretjino vsega dela v hlevu pri živini in v skednju pri krmi. Izkušnja pri tem uči, da prištedi praktičen hlev več dela kot najboljši kmetijski stroj. Naj torej opozorimo na to, kako si to našo delavnico pripravimo čim ročneje.

Krma spada v skedenj. Le-ta bodi tako prostoren, da spravimo vanj vse seno. Prav komodna je jama skozi pod, skozi katero spravljamo krmo neposredno v hlev. Tako si prištedimo zamudno nošnjo sena ali rezanice. Tik ob živinskem hlevu naj bo uta za steljo, katero moramo imeti vsak dan pri roki. Čim bližja je stelja, tem lažje in hitrejšje gre nastiljanje od rok. Zelo nepraktično ležijo naše shrambe za repo in krompir. Včasih so do 100 metrov od hleva oddaljene. Najdemo pa tudi shrambe, ki so v poletju prav pripravne za zeleno krmo, ker se nahajajo tik hleva. Križ je običajno z vožnjo k hlevu, če vozimo steljo ali spravljamo okopavine. Načelo velja, da mora biti do vsakega kota, koder shranjujemo bodisi steljo ali kak pridelek, prosta vozna pot. Tudi gnojnice bodi prav blizu hlevskih vrat. Če leži gnojnice nižje od hleva, je spravljanje in kopičenje gnoja prav enostavno. Večji kmetje imajo določen še poseben prostor za hlajenje in zbiranje mleka. Jasno je, da do tega prostora ne sme hlevski zrak, ki bi dal mleku svoj posebni vonj.

Manj previdni smo pri shranjevanju kmetijskega orodja od vozov pa do motik in grabelj. Ponekod se puščajo vozovi pač pod streho, pri čemer prihajajo dobesedno iz dežja pod kap. Skrbni kmetje spravljajo dragocenejšje in zato občutljivejšje stroje prav v skednju, kar je gotovo hvalevredno, če je slednji velik dovolj. Še prikladnejša je za orodje posebna uta, v kateri zbiramo prav vse orodje. V njej imamo stalno pregled, čez svoj gospodarski inventar, reparature so navadno ročneje in ker je vse pri roki, je tudi uporaba strojev nezamudna. Kjer je treba pred nujnim delom posamno orodje šele iskati in sicer iskati s kletvicami in pridušanjem — pa naj gre za verige, ročice ali karsize, takoj mine dobra volja in z njo veselje do dela.

Skrben gospodar si bo sedaj v zimi vzel par uric prosto in bo dobro in skrbno preudaril, s kakšnimi ukrepi si bo v bodočem letu prištedil zamude, nevoljo in še izgube. Včasih zadostuje parurni trud za znatne preuredbe, često pa si ob najboljši volji ne moremo pomagati. V zadnjem slučaju pomagaj pač samo potrpljenje.

Nekaj o konjereji. Konjereja ima v naši državi lepo bodočnost. Predpogoj njenega uspeha so dobre kobile in čistokrvni žrebci. Žrebeta rabijo predvsem zraka in prostega gibanja, smotrno se morajo utrjevati. Dobri konjarji navadijo žrebe že v prvih dneh, da pušča dvigati kopita. Tako se pripravi za podkovanje. Kobile ob sesanju žrebeta ne sme biti od dela potna in trudna. Jasli naj nikar niso previsoke, ker se sicer skrivi hrbet. Konje napajamo pred krmljenjem. Za konjske hleve svetujejo okna z modrim steklom, kar prija konjskim očem in odganja sitne muhe.

Norijci (Noriker), to je naziv konjev, doslej znanih pod imenom norijske ali pingavske pasme. Drž. kmečki vodja je odredil, da se imenujejo mrzlokrvni konji alpskih predelov norijci. Hkrati je predvideno, da se uvede v konjerejo smotrnost in disciplina. Mrzlokrvni norijci bodo postali nekaka nemška konjska pasma. Predpogoj pa je, da so čistokrvni, vsled česar se zapišejo v seznam norijskih kobil (Zuchtbuch) samo najboljše živali.

Redimo le toliko glav, kolikor jih dobro prekrmimo. Povprečno se računa za odraslo govedo (1 vol, 1 krava, dva junčka, dve telički, 3 teleta) dnevno 12½ kg suhe krme. Za 6 suhih mesecev je potrebnih okrog 22 stotov suhe krme ali dva dobra voza. Za vse leto pa naroča star pregovor: za vsako nogo po en voz. Sedaj v jeseni preudarimo, koliko je krme v zalogi. Ne zanašajmo se na repo, slamo ali turščevino, ker so le prazni nadomestki. Bolje je, da v jeseni nekaj repov odprodamo, kot da živina na pomlad strada in hujša. Taka živina ni za vprego in ne za mesarja, z njo je le izguba. Zato živinorejci: svinčnik v roke še sedaj v zimi!

Zlato in srebro na kmetiji. Kmetovanje se začne pri gnoju in gnojenju. Hlevski gnoj je zlato, gnojnica pa srebro v gospodarstvu. Tako nekaj je krogotok: dobro gnojene njive dajo dober pridelek, zagnojeni travniki mno-

go krme. Dobra krma da lepo živino. Gnojene njive dajo obilo žita in krompirja. Obilo žita in krompirja ter lepa živina pa utrjujejo vsako kmetijsko gospodarstvo.

Kompostni kup — kmetova hranilnica. Kdor hoče imeti dovolj gnoja, naj misli na pripravo komposta. Na kompostni kup spadajo vsi odpadki s skednja, iz kašč, gospodinjstva in hleva. Važno je, da je kup skrbno pripravljen. Jako koristno je za pripravo komposta, če ima do kupa dostop gnojnica, ki pospešuje razkroj. Dvakrat na leto kup temeljito prevržemo in pomešamo z apnom. Če vanj zasadimo buče, smo poskrbeli za hladno poletno senco. Nekako po dveh letih postane kup humozen in ga že lahko uporabljamo. Dober je za travnike in pašnike, ker se po njem tvori humus in tako poživlja delovanje malih glivic.

Če pitalne svinje nenadno izgubijo svoj tek, se temu ne smemo čuditi. Dan za dnem se jim nudi taista krma. Morda je enkrat prekisla ali prevročna, morda se je v želodcu tvorila preobilna kislina. Izkušeni svinjerejci si pomagajo ob pomanjkanju teka s kredo, katero dajejo živalim hkrati z obilico pitne vode.

O duščenju koruze. Kdor ima manj koruze in bi jo v dolgih zimskih večerih moral duščiti z rokami, naj poslušaj naš nasvet. Koruzne storže naj nabaše v močne vreče nekako do polovice. Vreče nato dobro zaveže. Potem vzame v roke mlatilni cepec in udriha po vreči. Koruza se bo ločila od storžev, da bo veselje.

Živinske cene. Voli AA 1.01, A —.85, B —.83, C —.73, biki AA —.78 do —.81, A —.68 do —.73, B —.63, krave A —.80 do —.85, B —.72 do —.77, C —.55 do —.65, D —.46; telice A —.87, B —.79, C —.69 RM; svinje (150 kg in več) 1.18, (135—149.50 kg) 1.16, (120—134.50 kg) 1.14, (100—119.50 kg) 1.10, (85—99.50 kg) 1.10, pod 85 kg 1.— RM. Zaklana teleta 1.30—1.40, živa teleta —.93, ovce, žive —.70 do —.82 RM za kg.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Ne ubijaj s strihninom! Strihnin pridobivajo iz semen nekkih tropskih gramov in dreves. Semena imajo v trgovini naziv vranje oči. Prodaja se v majhnih kristalčkih, ki so bele barve in jako grenkega okusa. Njegov učinek je po množini, ki jo zaužijemo, jako različen. Ena tisočinka ustavi bolečine in poostri čute; že 5 mg povzroči na mah strašne bolečine v mišicah, grozen strah ter silne krče, kar vse mora zastrupljenec prenašati pri polni zavesti, dokler ga — često po daljšem dušenju — ne odreši smrt. Kdor tega ne ve in ima le malo srca, ne bo več zastrujenjal živali s strihninom.

Devet dni in devet noči — vesela svatba. V Drenici, v Južni Srbiji je ženin Bajram Sinan, bogat Arnavt svojege sina. Proglasil je, da plača za snaho 100.000 dinarjev. Kot ugleden domačin je iskal dostojno in pošteno dekle. Zvedel je, da živi v Rugovi nad Džakovico neki Nedžmedina Saitovič, rojak bivšega albanskega kralja Ahmeda Zoga. Bajram je poslal tja dvajset konjenikov — snubcev. Saitovič je pristal na vse. Kar je želel bogati snubec. Svatba je bila dogovorjena. Povabljenih je bilo 3000 svatov, svatbeni spreved je bil sedem kilometrov dola. Zenitovanje pa je trajalo devet dni in devet noči.

23 ur se je držal za prevrtnen čoln in se tako rešil. Po 23 urah odkar je bila potopljena ladja „Rawal Pindy“, so zdaj našli enega od enajstovice članov njene posadke. Posrečilo se mu je rešiti se na ta način, da se je ves čas držal za prevrtnen reševalni čoln, katerega je slednjič našla neka ladja, ki je križarila na mestu, kjer je bila potopljena „Rawal Pindy“.

Štiri jugoslovanske tovarne ladje so v zadnjem tednu ustavili Angleži in jih odvlekli na Malto. Zadnja je bila ladja „Lovčen“, katera je vozila iz Grčije v Split tovor lešnikov, fig in mandarin iz romunskega pristanišča Konstance. V bližini grške obale pa jo je dohitela

angleška torpedovka in jo odvela na Malto zaradi pregleda tovora. Enako se je prej zgodilo še s tremi jugoslovanskimi ladjami, ki so se morale podvreči natančni kontroli v angleškem pristanišču. Ker ladje niso imele nobene takega tovora, ki bi ga Angleži zaznamovali kot vojno tihotapsko blago, so lahko odplule v jugoslovanska pristanišča.

Gosi se umaknile vojni. Zavoljo vojne, ki je bila na Poljskem, so se velike množice divjih gosi preselile iz poljskih močvirnih ozemelj na Madžarsko. Hortobagyska pusta ni imela še nikoli divjih gosi. Nadaljna posledica vojne je bil pojav številnih jat žerjavov, ki so prileteli s severa na Madžarsko.

Čudežna ura. Urar je izobesil veliko uro in pripisal: Gre 300 dni, brez navijanja. Pa pride mimo kmet Voranc, bere napis in stopi v trgovino: „In kako dolgo šele gre vaša ura, če jo navijete?“

Skopuh in berači. Vertnik: „Kako napravite vi to, da nikdar noben berač nič od vas ne dobi?“ — Skopuh: „Kaj lahko. Vedno izvečem iz žepa stotak in pravim: „Ali mi moreš menjati?“ Če berač pravi, da ne, rečem jaz: „Skoda, prav rad bi ti kaj podaril, a žal nimam drobiža.“ Če pa mi hoče berač stotak menjati, ga nahrulim: „Torej tako? Stotake menjuješ, pa beračiš! Sramuj se!“ In tako se lepo odkrižam vsakega.“

Prijazen gospod. Nek gospod je na obisku. Gospa ima dojenčka v naročju in ga teši. Gospod se hoče prikupiti in pravi: „Krasno dete! Koliko je staro?“ — „Osem mesecev.“ — „In je to vaš najmlajši?“ — vpraša gospod z zanimanjem dalje.

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Upravnik:** Joško Suppanz, Klagenfurt, Klausnerring 26. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — **Tiskarna** J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. —